

CRB 2023-2040

6 sept.
2023

ADVIES

**Advies over de saneringsprocedure en hervorming van
de collectieve schuldenregeling**

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Inbehandelingneming

In zijn brief van 27 juli 2023 heeft de heer Dermagne, vice-eerste minister en minister van Economie en Werk, de bijzondere raadgevende commissie “Verbruik” (hierna de “brc Verbruik”) gevraagd om een advies over een voorontwerp van wet betreffende de saneringsprocedure en hervorming van de collectieve schuldenregeling. De deadline voor het verstrekken van het advies, die aanvankelijk was vastgesteld op 21 augustus 2023, werd verlengd tot 4 september 2023.

De subcommissie “Handelspraktijken” werd belast met de voorbereiding van een ontwerpadvies. Een eerste vergadering vond plaats op 17 augustus 2023. Naar aanleiding van deze vergadering werd een lijst vragen opgesteld, die op 22 augustus 2023 aan het kabinet van minister Dermagne werd bezorgd. Na ontvangst van de antwoorden, op 28 augustus 2023, werd een tweede vergadering belegd, op 30 augustus 2023.

Hebben deelgenomen aan de werkzaamheden, voorgezeten door de heer Steennot: De heren S. Denoiseux, P. François, F. Socquet, A. Van Hoe, alsook de dames A. Doucene, J. Frère, N. Louas, S. Moreau, V. Van Overbeke.

Na een stemming op afstand, overeenkomstig het huishoudelijk reglement van de brc Verbruik, werd het ontwerpadvies op 6 september 2023 goedgekeurd door de plenaire vergadering, onder het voorzitterschap van de heer Steennot.

Inleiding

Dit voorontwerp van wet introduceert een nieuwe, flexibelere procedure voor het herstructureren van schulden van consumenten die tijdelijk niet in staat zijn om hun schulden te betalen, maar die nog niet te kampen hebben met structurele financiële problemen. Deze nieuwe procedure hervormt het insolventierecht voor consumenten door het arsenaal aan regels voor schuldbemiddeling aan te vullen en tegelijkertijd de bepalingen van de collectieve schuldregeling aan te passen, met als doel deze te optimaliseren om aldus een antwoord te bieden op bepaalde punten van kritiek van verschillende spelers in het veld.

Dit nieuwe kader moet consumenten de mogelijkheid bieden om hun overmatige schuldenlast op doeltreffende en zelfstandige wijze aan te pakken, en tegelijkertijd, indien nodig, toegang te hebben tot een doeltreffende kwietscheldingsregeling. Het moet ook de schuldeisers kunnen garanderen dat ze hun schuldvorderingen binnen een redelijke termijn kunnen innen, en hen tevens garanderen dat ze hun rechten

kunnen doen gelden in het kader van de saneringsprocedure van de schuldenaar.

Dit nieuwe kader betekent meer concreet:

- in de eerste plaats, dat wordt voorkomen dat consumenten zich in een situatie van onoverkomelijke overmatige schuldenlast bevinden, en ze voortaan een **moratorium** kunnen verkrijgen om hen in staat te stellen om met behulp van een **gerechtsmandataris** oplossingen uit te werken voor hun schulden, in de vorm van een minnelijke aanzuivering (**minnelijke akkoorden**) of van een collectieve aanzuivering (**saneringsplan**). Deze procedure is louter vrijwillig. De schuldenaar kan vrij beslissen of hij er al dan niet van gebruik wenst te maken. De procedure heeft welteverstaan een collectieve aard, in die zin dat alle schuldeisers van de schuldenaar worden getroffen door zowel de beschermende gevolgen ervan als door de terugbetalingsvoorstellen die de schuldenaar en zijn saneringsmandataris overwegen voor te stellen, **hetzij** op individuele basis, namelijk via onderhandeling van een of meer minnelijke akkoorden met de schuldeisers, **hetzij** op collectieve basis, via een saneringsplan, dat tot doel heeft de schuldenaar in staat te stellen het akkoord te verkrijgen van de meerderheid van zijn schuldeisers (dus niet van allemaal), over een collectief afbetalingsplan;
- ten tweede, dat het belangrijkste punt in de hervorming van de collectieve schuldenregeling de afschaffing betreft van de minnelijke fase, met als doel de procedure eenvoudiger, efficiënter en sneller te maken. Voortaan bestaat er nog enkel één procedure van saneringsplan dat door de schuldbemiddelaar wordt opgesteld en dat de rechtbank soeverein kan bekrachtigen of wijzigen;
- ten derde, dat in alle fasen van beide procedures rekening wordt gehouden met de belangen van de schuldeisers. De termijnen worden aangepast om vertragende maatregelen te vermijden. **Bij de saneringsprocedure** kunnen de schuldeisers ofwel instemmen met de voorgestelde minnelijke regelingen ofwel stemmen over het saneringsplan. Behalve ingeval van grotere toegevingen van zijn kant ten gunste van de schuldenaar, is de schuldeiser in principe verzekerd van de terugbetaling van ten minste 80% van de hoofdsom van zijn schuldvordering op het einde van de in het minnelijk akkoord vastgestelde termijn of aan het einde van de uitvoering van het saneringsplan. Er zijn sancties en richtbakens ingevoerd. De schuldeiser beschikt met name over de mogelijkheid om zich tot de arbeidsrechtbank te wenden om het saneringsplan te laten herroepen. **Wat betreft de procedure van collectieve schuldenregeling**, kunnen de schuldeisers rekenen op de tussenkomst van de

schuldbemiddelaar, die instaat voor de inning van de inkomsten van de schuldenaar. Als de schuldeisers het niet eens zijn met de aflossingsmodaliteiten die de schuldbemiddelaar voorstelt in het kader van zijn ontwerp van saneringsplan, hebben zij de mogelijkheid om hun bezwaren te laten kennen vooraleer over het plan wordt beslist. Ze behouden ook de mogelijkheid om de herroeping van het saneringsplan te vorderen indien er tekortkomingen zijn in de uitvoering ervan.

ADVIES

Algemene overwegingen

De brc Verbruik merkt op dat zij tijdens de schoolvakantie een termijn van een maand had gekregen om advies uit te brengen over het voorontwerp van wet. Pas na contact met het kabinet van de minister werd een verlenging van 9 dagen verkregen ten opzichte van deze oorspronkelijke termijn. De brc Verbruik wijst erop dat zelfs met deze verlenging de termijn voor het indienen van het advies nog steeds zeer kort is. De brc Verbruik kan dit alleen maar betreuren, aangezien een te kort tijdsbestek het zoeken naar consensuele standpunten en de ontwikkeling van een gefundeerd en solide advies bemoeilijkt. De brc Verbruik dringt er daarom op aan om voor toekomstige adviesaanvragen langere termijnen toe te kennen. Deze uitdrukkelijke vraag werd al vele malen gesteld, maar kreeg nooit gehoor. Daarnaast moet worden vastgesteld dat er (wederom) geen regelgevingsimpactanalyse (RIA) werd bijgevoegd aan het voorontwerp van wet. De brc Verbruik verwijst nogmaals naar haar gemeenschappelijke oproep voor 'betere regelgeving' en het belang van een goede en tijdige RIA.

1 Algemene bemerkingen bij het voorontwerp van wet

Hoewel de opstellers van het voorontwerp van wet een nobel en breed aanvaard doel voor ogen hebben, namelijk in een voldoende vroeg stadium ingrijpen om de schuldenlast van consumenten aan te pakken om te voorkomen dat ze uiteindelijk in een situatie van overmatige schuldenlast zouden terechtkomen, blijven er desondanks bedenkingen.

De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen vragen zich *in eerste instantie* af of er wel echt behoefte is aan een nieuwe herstelprocedure voor mensen met betalingsproblemen. Met deze nieuwe procedure ligt de focus op consumenten met tijdelijke afbetalingsproblemen. Deze consumenten kunnen al gebruik maken van afbetalingsplannen (onderhandeld met hun schuldenaar of de gerechtsdeurwaarder die door de schuldenaar is aangesteld) of van een collectieve schuldregeling (CSR).

De memorie van toelichting bevat geen empirische of feitelijke gegevens of cijfers die een dergelijke behoefte aantonen. Het is daarom zeer moeilijk om het bestaan of de omvang te beoordelen van het basisprobleem (tijdelijke overmatige schuldenlast) waarvoor het voorontwerp van wet een oplossing wil bieden. Bij gebrek aan dergelijke

gegevens is het ook onmogelijk om een standpunt in te nemen over de vraag of deze nieuwe saneringsprocedure dit probleem zal oplossen.

Ten tweede zijn **de leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen**, bezorgd over het mogelijke cumulatieve effect dat alle maatregelen ter bescherming van de consument in het kader van de schulden/overmatige schuldenlast zouden kunnen hebben (boek XIX "Schulden van de consument" dat onlangs in het WER werd ingevoegd, de nieuwe procedure voor de invordering van geldschulden die in het Gerechtelijk Wetboek werd ingevoegd en de saneringsprocedure die momenteel voorzien is in het voorontwerp van wet dat ter advies voorligt). Het is inderdaad moeilijk te begrijpen hoe dit alles in elkaar zal passen als er geen enkele aanwijzing wordt gegeven. **De leden die de organisaties van de productie vertegenwoordigen** stellen zich ook de vraag hoe de nieuwe saneringsprocedure zich zal verhouden tot specifieke regelgeving in geval van betalingsproblemen zoals die bijvoorbeeld opgenomen werd in Boek VII WER (consumentenkrediet en hypothecair krediet), of bijvoorbeeld de regelgeving rond energielevering. Het is noodzakelijk dat hierover ook duidelijkheid wordt gegeven want men kan zich terecht afvragen of de opstellers van het voorontwerp van wet wel degelijk rekening hebben gehouden met deze specifieke regelgeving. Wat bijvoorbeeld de energiesector betreft:

- hebben de energieleveranciers indertijd al een protocol over betalingsplannen afgesloten met de destijds betrokken minister van Consumentenzaken, en zijn ze al zeer flexibel in het toestaan van betalingsplannen. Er gelden ook verplichtingen die voortvloeien uit gewestelijke normen met betrekking tot de redelijkheid van betalingsplannen;
- is de maximumduur van een saneringsplan langer dan de verjaringstermijn voor energiefacturen. Hoe zijn dergelijke bepalingen met elkaar te verzoenen (vooral als de klant/schuldenaar zijn herstelplan niet nakomt)?

Net als **de leden die de middenstand vertegenwoordigen**, betreuren ook zij dat de opstellers van het voorontwerp van wet, die de nieuwe saneringsprocedure willen baseren op de bestaande mechanismen van de procedure voor de gerechtelijke reorganisatie, geen rekening hebben gehouden met de wijzigingen en vernieuwingen die de wet van 7 juli 2023 aan deze laatste procedure heeft aangebracht (bijvoorbeeld met betrekking tot de homologatie van het reorganisatieplan).

Daarenboven moet worden vastgesteld dat een nieuwe procedure (de saneringsprocedure) niet werd voorzien in het regeerakkoord in tegenstelling tot een evaluatie van de collectieve schuldenregeling). Hoewel **de leden die de middenstand vertegenwoordigen** voorstanders zijn van een evaluatie van de collectieve schuldenregeling, hebben ze wel grote bezorgdheden bij de nieuwe voorgestelde saneringsprocedure (zie verder). Tot slot bestaat de vrees dat in vele gevallen deze procedure slechts een extra (vertragende) tussenstap zal zijn voorafgaandelijk aan de collectieve schuldenregeling.

Ten derde stellen **de leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen** vast, dat de mate van bescherming tegen misbruik waartoe de nieuwe saneringsprocedure aanleiding zou kunnen geven, te gering is. Een schuldenaar zou bijvoorbeeld herhaaldelijk kunnen verzoeken om een saneringsprocedure te starten met als enig doel de inbeslagnemingen te kunnen opschorten (zelfs na een initiële afwijzing van zijn verzoek). Volgens hen is het dus essentieel dat ook voor deze procedure een antimisbruikbepaling wordt opgesteld die vergelijkbaar is met die bedoeld in artikel XX.45, § 5 WER met betrekking tot gerechtelijke reorganisatie. In dit opzicht moet het kabinet van minister Dermagne, zoals aangekondigd in zijn antwoord op de gestelde vragen, ernstig onderzoeken of het opportuun is om een dergelijke maatregel in te voeren, naast de antimisbruikmaatregelen waarin de artikelen XIX.27, §§ 2 en 3, en XIX.29 van het WER reeds voorzien.

Hetzelfde geldt voor de gevolgen van het moratorium voor de echtgenoot van de schuldenaar (artikel XIX.39), waarvan deze automatisch en onterecht kan genieten, ongeacht zijn financiële situatie, en zonder zelfs het verzoek te moeten medeondertekenen (wat de rechten van de schuldeisers van deze derden ten onrechte aantast).

Artikel XIX.17 bepaalt dat de consument “niet kennelijk zijn onvermogen moet hebben bewerkstelligd”. Zal de (pre)saneringsmandataris gemachtigd zijn om deze voorwaarde te verifiëren, en zo ja, op basis van welke criteria? Hoe zal deze controle worden uitgevoerd binnen het korte tijdsbestek waarin de ontwerp tekst voorziet?

Ten vierde, tot slot, zijn **de leden die de productie en de distributie vertegenwoordigen** van oordeel dat het risico dat afbreuk wordt gedaan aan de rechten van schuldeisers (in het bijzonder van degenen die houder zijn van een voorrecht; zie in dit verband de opmerkingen in punt 2.9 van dit advies) te groot is.

Aangezien de nieuwe saneringsprocedure gericht is op consumenten met tijdelijke betalingsmoeilijkheden, waarom dan het idee van een vermindering invoeren? Zolang de consumenten in kwestie in staat zijn om op de ene of andere manier hun schulden terug te betalen, is er geen nood aan een dergelijke vermindering in het kader van een saneringsplan. Bij ernstigere en structurele problemen kunnen ze kiezen voor een collectieve schuldregeling.

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat de ontworpen procedure evenwichtig is, in die zin dat aan elke schuldeiser in principe moet worden gegarandeerd dat hij wordt terugbetaald ten bedrage van minstens 80% van het bedrag van zijn schuldvordering. Jammer genoeg blijft het feit dat er niet wordt voorzien in een specifieke bescherming voor schuldeisers met voorrechten. Een meerderheid van de stemmen "volstaat" dus om een (collectief) saneringsplan aan te nemen, zonder verdere vereiste.

De leden die consumentenorganisaties vertegenwoordigen, die al lang wachten op wettelijke instrumenten om overmatige schuldenlast aan te pakken zonder de omslachtige collectieve schuldenregeling (CSR) en zonder verlies voor de schuldenaar van beheer van zijn vermogen, verwelkomen het voorontwerp van wet, maar vrezen dat:

- de toevoeging van een nieuwe insolventieprocedure de "zuivere" minnelijke schikking zou uithollen: sommige schuldeisers zouden systematisch kunnen weigeren om buiten het kader van de nieuwe procedure met een schuldbemiddelaar (d.w.z. een schuldbemiddelingsdienst) te onderhandelen;
- de toevoeging van een nieuwe procedure het juridische landschap veel complexer zou maken, wat zou leiden tot verwarring bij de schuldenaars (en degenen die hen bijstaan) over de oplossingen die kunnen worden gebruikt om uit de overmatige schuldenlast te geraken, met het risico dat ze er geen of te laat gebruik van zullen maken.

2 Opmerkingen over de wijzigingen die zijn aangebracht aan boek XIX van het WER ter invoeging van de nieuwe saneringsprocedure

2.1 Over de toegang van de consumenten tot de procedure in art. XIX.16 en XIX.17

In art. XIX.16 wordt gesproken van “sanering van de financiële situatie van een consument ...”, zonder te definiëren wat moet worden verstaan onder “consument”. Dit begrip “consument” wordt wel in artikel I.1.2° van het WER omschreven als “iedere natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die buiten zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit vallen”. Volgens het antwoord van het kabinet-Dermagne, is dit de definitie die moet worden toegepast op art. XIX.16.

Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, dreigt deze definitie echter de vroegere “zelfstandigen” uit te sluiten van de voordelen van de procedure. Hun passiva zullen immers zeker schulden omvatten die verband houden met hun vroegere beroepsactiviteit, met name schulden in verband met socialezekerheidsbijdragen of investeringskredieten, waarvoor zij niet als “consumenten” kunnen worden beschouwd.

Bovendien houdt de definitie van boek I.1.2° van het WER ook het risico in dat natuurlijke personen met schulden bij de FOD Financiën of andere administratieve overheden van de procedure worden uitgesloten. Kan een natuurlijke persoon nog als “consument” worden beschouwd in zijn betrekkingen met een overheid wanneer deze een openbare dienst verleent zonder een economisch doel na te streven?

Het lijkt **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** beter om af te stappen van het begrip “consument” en het toepassingsgebied van de procedure te beperken tot “elke natuurlijke persoon die geen “onderneming” is in de zin van boek XX van het Wetboek van economisch recht”, om elke discussie over de mogelijkheid om een beroep te doen op de wet voor een natuurlijke persoon die schulden heeft in verband met een vroegere commerciële activiteit, of een natuurlijke persoon die een belastingschuld of een schuld bestaande uit administratieve boetes heeft, te vermijden.

Bovendien kunnen consumenten die de hoedanigheid hadden van onderneming, volgens artikel XIX.17 pas zes maanden nadat hun activiteit werd stopgezet een verzoek indienen tot opening van een saneringsprocedure. De reden hiervoor is dat tijdens deze periode een faillissementsprocedure kan worden ingeleid. Er geldt ook een periode van zes maanden vooraleer een beroep kan worden gedaan op de procedure voor collectieve schuldregeling. **De leden die de middenstand**

vertegenwoordigen herinneren eraan dat het doel van de saneringsprocedure is om een verslechtering van de situatie te voorkomen. Daarom hopen zij dat de opstellers van het voorontwerp van wet ook rekening zullen houden met het feit dat er ondernemers zijn die hun activiteiten stopzetten juist om een faillissement te vermijden, en dat ook zij een weldoordacht gebruik zouden kunnen maken van deze saneringsprocedure.

2.2 Over de term “tijdelijk” in art. XIX.17

De saneringsprocedure geldt voor iedere natuurlijke persoon die "tijdelijk" in de schulden zit. Deze nieuwe procedure geldt dus ook voor iedereen die tijdelijk in een situatie van overmatige schuldenlast verkeert.

Zowel de reactie van het kabinet als de memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet suggereren dat het niet wenselijk is om een definitie te geven aan de term "tijdelijk" en dat de interpretatie ervan moet worden overgelaten aan het oordeel van de rechter. Het zal dus aan de rechter zijn om geval per geval, afhankelijk van de elementen van het geval, te beslissen of de overmatige schuldenlast al dan niet blijvend is, met als gevolg het risico dat sommige mensen noch van de saneringsprocedure, noch van de CSR zullen kunnen genieten. Om een dergelijke situatie zoveel mogelijk te vermijden, vragen **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** en **de leden die de middenstand vertegenwoordigen** dat het voorontwerp van wet duidelijke criteria definieert die rekening houden met alle relevante gegevens en waarop de rechter zijn beoordeling moet baseren. Ter illustratie: Moet de rechter enkel rekening houden met de inkomsten en uitgaven van de schuldenaar? Of moet hij ook rekening houden met die van eventuele samenwonenden? Moet hij rekening houden met eventuele onroerende goederen van de schuldenaar, die als ze worden verkocht kunnen dienen om de schuldeisers te betalen?

De leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen, zien bovendien nog een ander probleem. Kan men spreken van « tijdelijke » betaalproblemen, wanneer blijkt dat de opening van de procedure gepaard gaat met een opschorting van betaling die in totaal tot 8 maanden kan gaan (zie art. XIX. 41). Door het moratorium dreigen vooral kmo's in problemen te komen. Of er in die context werkelijk sprake is van een evenwicht tussen de belangen van de consument/schuldenaar en de schuldeisers valt te betwijfelen.

2.3 Over het verzoekschrift tot sanering en de daaropvolgende procedure in art. XIX.26

De leden die de productie, de distributie et de middenstand vertegenwoordigen vragen zich af hoe deze procedure aansluit bij de nieuwe regels die zijn ingevoerd in het eerste deel van boek XIX, met name de aanrekening van interesten en de schorsing ervan tijdens het verzoek om schuldbemiddeling van de consument, het verzoek om een collectieve schuldregeling en de betwisting van de schuld?

In hoeverre neemt deze nieuwe procedure andere procedures over van Boek XIX van het WER en van andere specifieke regelgeving, bijvoorbeeld zoals deze opgenomen in Boek VII WER, evenals andere lopende hervormingen zoals het voorontwerp van wet rond de gerechtelijke invordering van onbetwiste geldschulden van consumenten?

Aangezien de consument/schuldenaar in beheer blijft van zijn vermogen en er bovendien weinig of geen controle gebeurt van de volgens de art. XIX. 26 WER neer te leggen stukken bestaat de vrees dat deze procedure aanleiding zal geven tot misbruiken.

2.4 Over de gevolgen van de neerlegging van het verzoekschrift tot sanering in art. XIX.27

Dit artikel bevat geen enkele bepaling voor reeds gemaakte kosten in geval van schorsing, en de volgende vraag werd dan ook aan het kabinet gesteld: *“Er is geen regeling voorzien voor reeds gemaakte kosten in geval van schorsing. Het spreekt voor zich dat deze kosten ten laste komen van de verzoeker, maar hoe worden ze teruggevorderd? Moet niet op zijn minst worden bepaald dat deze kosten onder het voorrecht van de gerechtskosten vallen, of zelfs dat de schorsing alleen kan plaatsvinden in geval van betaling? Zou het daarom niet aangewezen zijn om zich te laten inspireren door de regels van artikel 1675/7 van het Gerechtelijk Wetboek over de collectieve schuldenregeling?”*

Voor **de leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen**, lijkt het antwoord van het kabinet dat "zoals in het geval van de gerechtelijke reorganisatieprocedure, een dergelijk voorrecht niet is voorzien in het voorliggende voorontwerp van wet" niet overtuigend, omdat het niet klopt dat een dergelijk voorrecht niet is voorzien in het geval van de gerechtelijke reorganisatieprocedure. De artikelen XX.44, §3 en 51, §3 WER voorzien immers in een hele procedure om de verkoop van in beslag genomen onroerende goederen te kunnen schorsen. Een van de voorwaarden is met name de betaling van de werkelijke kosten gemaakt in het kader van de gedwongen verkoop. Dezelfde procedure is voorzien in verband met de

collectieve schuldenregeling. (art. 1675/7 Ger.W.). Er is dus geen enkele reden waarom van deze regel zou kunnen worden afgeweken in het geval van een saneringsprocedure.

De formulering, “...de dag die vastgesteld is om over te gaan tot de gedwongen verkoop van onroerende goederen...” in art.27, §3 verwijst te veel naar een fysieke openbare verkoop. In meer dan 90% van de gevallen vindt de openbare verkoop van een onroerend goed vandaag echter online plaats, wat betekent dat de veilingperiode zich uitstrekt over meerdere dagen, waarna er nog 10 werkdagen zijn om over te gaan tot de toewijzing. Volgens **de leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen**, maakt de huidige formulering het onmogelijk om te bepalen welke datum binnen dit kader valt.

2.5 Over het onderzoek van de voorwaarden voor het openen van een saneringsprocedure in art. XIX.29

Een persoon wiens collectieve schuldenregeling werd ingetrokken, moet drie jaar wachten vooraleer hij een saneringsprocedure kan aanvragen. Voor **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** mag er geen automatisme bestaan tussen de intrekking van een CSR en de toegang tot de saneringsprocedure, aangezien de voorwaarden, doelstellingen, rechten en verplichtingen van beide verschillend zijn. In het begin is er al een filter: de kennelijke bewerkstelling van de insolventie. Het is mogelijk dat door een eerdere intrekking van een CSR overduidelijk insolventie teweegbrengt, waardoor het onmogelijk wordt een verzoek tot schuldsanering in te dienen, maar dit mag geen automatisch proces zijn.

2.6 Over de beslissing over het verzoekschrift tot sanering in art. XIX.32. en XIX.33

Art. XIX.32 bepaalt: “Binnen de vijftien dagen na de kennisgeving bedoeld in artikel XIX.30, § 2, deelt de saneringsmandataris de beslissing mee aan de personen die een persoonlijke zekerheid hebben gesteld onder toevoeging van de tekst van artikel XIX.39, § 3.”

De leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen stellen vast dat in dit artikel geen sanctie of nadere regels zijn voorzien voor het geval dat de schuldeiser te laat - na de in artikelen XIX.32 voorziene termijn - in kennis wordt gesteld van het feit dat zijn vordering is toegelaten. Door deze laattijdige kennisgeving hebben de schuldeisers onvoldoende tijd om deze bedragen te controleren en, in voorkomend geval, te betwisten. Dergelijke vertraging heeft dus gevolgen voor de rechten van de schuldeisers.

Art. XIX.33 bepaalt enerzijds dat “tegen de beslissing over het verzoek tot sanering geen verzet mogelijk is”, en anderzijds dat “derdenverzet kan worden ingesteld bij verzoekschrift dat wordt ingediend bij de griffie binnen de 15 dagen na de bekendmaking van de beslissing in het bestand van berichten”.

De leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen hebben verschillende opmerkingen:

- Wordt de bekendmaking gedaan via Regsol of via JustRestart.be? Dit zou minstens een reeds bestaande en werkende online tool moeten zijn die gemakkelijk toegankelijk is zonder bijkomende vereisten van de schuldeiser.
- Aangezien de schuldenaar in het verzoekschrift de schuldeisers dient op te lijsten, kan toch minstens hiernaast verwacht worden dat deze dan ook rechtstreeks door de rechtbank op de hoogte gebracht worden.
- Tot slot is een termijn van 15 dagen om verzet aan te tekenen zeer kort. Gelet op de impact van deze procedure op de schuldeiser, zou deze toch een langere termijn geboden moeten worden om zich hiertegen te kunnen verzetten.

2.7 Over de gevolgen van de beslissing tot sanering in de artikelen XIX.34, XIX.35, XIX.36, XIX.39 en XIX.41

Volgens artikel XIX.34 worden de interesten op schuldvorderingen die op de datum van de beslissing tot opening van de saneringsprocedure vervallen zijn, geschorst tijdens de duur van het moratorium. **De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen** stellen de vraag naar het waarom van de invoeging van een dergelijk artikel, terwijl er geen gelijkwaardige bepaling bestaat in de gerechtelijke reorganisatieprocedure (die nochtans als basis diende voor deze nieuwe saneringsprocedure)?

Artikel XIX.35 vermeldt dat de beslissing tot opening van de saneringsprocedure geen schorsend effect heeft op de onderhoudsschulden. Als deze schorsende werking niet wordt voorzien voor onderhoudsschulden, en als alle inkomsten in beslag worden genomen, zal het sowieso onmogelijk zijn om een beroep te doen op de saneringsprocedure, of zelfs maar te overwegen om er gebruik van te maken. Daarom zijn **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** van mening dat als er geen schorsing is van het (integrale) beslag op de onderhoudsschulden, er weinig kans zal zijn om een minnelijk akkoord te bereiken met de andere schuldeisers. Aangezien het gaat om een "onsamendrukbare" schuld, is de schuldeiser van de

alimentatie zeker dat hij de volledige betaling zal verkrijgen. Om de slaagkansen van de saneringsprocedure te vergroten, achten zij het dus verkieslijk te bepalen dat het beslag wordt beperkt tot het maandelijks bedrag van de onderhoudsbijdrage (indien de schuldenaar deze niet spontaan betaalt), waarbij de achterstallen verplicht deel uitmaken van de minnelijke akkoorden of voor 100% worden terugbetaald in het kader van het saneringsplan.

Art. XIX.36 §1 bepaalt dat beslagen en overdrachten van loon, uitgevoerd vóór de beslissing tot opening van de saneringsprocedure, geschorst worden gedurende het moratorium. De overdracht van loon is reeds beperkt tot de overdraagbare bedragen. Ze gebeurt vrijwillig en een eenvoudig bezwaar van de schuldenaar bij zijn werkgever schorst ze. **De leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen** hebben wat dit betreft nog een aantal onbeantwoorde vragen. Waarom in de wet een reden voor automatische schorsing toevoegen? Als de overdracht te belastend is voor de schuldenaar, kan hij zich ertegen verzetten. Waarom de overdracht niet laten lopen gedurende het moratorium en erin voorzien dat deze overdracht wordt geschorst zodra het plan is goedgekeurd? Momenteel wordt in de wet niets bepaald omtrent de overdrachten na de homologatie.

Art. XIX.39: Deze maatregel lijkt bijzonder vreemd, in de ogen van **de leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen**. Moeten we ervan uitgaan dat de ex-echtgenoot die hoofdelijk aansprakelijk is voor het krediet, zal profiteren van de gevolgen van het moratorium? En dat dus de ex-echtgenoot, die comfortabel woont, een goed betaalde baan heeft en hertrouwd is met een welgesteld persoon, zal profiteren van een schorsing van de interesten en van een schorsing van eventuele loonoverdrachten? Hoe kan dit soort bescherming worden gerechtvaardigd?

Art. XIX.40, §1: volgens **de leden die de productie en de distributie vertegenwoordigen** kan dit artikel beter worden geformuleerd.

In de memorie van toelichting wordt in verband met het artikel XIX.40, §1 (p.17) voorgeschreven: *“De overeenkomsten die lopende zijn op het moment van de opening van de saneringsprocedure mogen niet worden beëindigd door het loutere feit dat de procedure werd geopend. Elk uitdrukkelijk commissoir beding, elk beding van éézijdige opzegging die specifiek verwijst naar deze procedure of elke ontbindende voorwaarde in dergelijke bewoordingen, wordt als ongeschreven beschouwd. Het doel hiervan is de sanering van de schuldenaar mogelijk te maken door hem te beschermen tegen allerlei ontbindende bedingen die kunnen worden voorzien in contracten met opeenvolgende prestaties zoals huurovereenkomsten, energieleveringscontracten en verzekeringsovereenkomsten. Deze regel is van fundamenteel belang voor de*

eerbiediging van de menselijke waardigheid van de schuldenaar en zijn familie.”

In het voorontwerp van wet luidt dit artikel als volgt: “§ 1. Niettegenstaande andersluidende contractuele bepalingen maakt de aanvraag of de opening van een saneringsprocedure geen einde aan de lopende overeenkomsten noch aan hun uitvoeringsmodaliteiten. Een contractuele tekortkoming van de schuldenaar die betrekking heeft op zijn verplichting om een geldsom te betalen, en die is begaan voordat het moratorium werd toegekend, kan door de schuldeiser niet worden aangewend om de overeenkomst te beëindigen.”

Voor de energiesector geldt er een langere termijn over de mogelijkheid tot het beëindigen van het energiecontract (kan 15 maanden bedragen omwille van beslissingen vrederechter in Brussel en Wallonië) aangezien deze procedure reeds geregeld is door de regionale energiewetgeving. Het kan niet zijn dat de leveranciers dan nog eens een periode van 4 maanden of zelfs 8 maanden moet wachten om het contract op te kunnen zeggen). Bovendien is dit praktisch gezien ook niet werkbaar (vergt in het oog houden van alle mogelijke moratoria + opvolgen van de wanbetalingsprocedure met alle complexiteit in bepaalde regio's). Ook wat indien de leverancier na al die maanden een uitvoerbare titel verkregen heeft van de vrederechter en niet veel daarna een moratorium wordt uitgesproken (of net na uitspraak moratorium)? Dit toont duidelijk de nood aan voor een uitsluiting van de energiesector omwille van specifieke regionale regelgeving omtrent de invordering en de stopzetting van de leveringscontracten.

Indien deze wetgeving niet uitgesloten wordt door toepassing van de *lex specialis* (specifieke energieregelgeving), moet voor het einde worden toegevoegd: “onverminderd de toepassing van wettelijke of reglementaire procedures die de schuldeiser vóór de toekenning van het moratorium op geldige wijze heeft ingesteld”. De uitleg die moet worden gegeven is dat op het vlak van energielevering, de openbare-dienstverplichtingen (ODV) voorzien in processen zoals de voorafbetalingmeter in Wallonië, bijstand van het OCMW of de drop bij de Netbeheerder (DSB). Lopende ODV-procedures mogen op zich niet worden geschorst (aangezien dit geen contractuele maar juridische gevolgen zijn van wanbetaling, voorzien in het belang van de schuldenaar, en aangezien dit een “*lex specialis*” is).

Artikel XIX.41: Dit artikel machtigt de rechter om het moratorium voor een maximumduur van 4 maanden (8 maanden in totaal), op eenvoudig verzoek van de schuldenaar of zijn mandataris.

Volgens **de leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen** voorziet de eerste periode al 4 maanden voor de mandataris en schuldenaar om de onderhandelingen te voeren (cfr. Art. XIX. 30). Dit is al een erg

lange termijn als de schuldenaar een goed zicht heeft op zijn financiële situatie en de openstaande schulden (wat toch het minimum is dat verwacht kan worden gelet op de info die in het verzoekschrift opgenomen dient te worden en de impact van deze procedure).

Een verlenging zou enkel toegelaten mogen worden ingeval de schuldeisers hiermee akkoord gaan. Als er sprake is van mogelijke minnelijke akkoorden/saneringsplan die afgesloten kunnen worden, dan zullen er wel schuldeisers akkoord gaan om het moratorium te verlengen om tot een goed akkoord te komen. Maar als blijkt in de eerste periode dat een akkoord niet bereikt kan worden, waarom deze mogelijkheid nog bieden?

Minstens moeten de schuldeisers in deze gehoord worden. Dus als men een verlenging wil toelaten (behoudens in de uitzonderlijke omstandigheden zoals hierboven beschreven), zou dit minstens enkel kunnen als dit op tegensprekelijk verzoekschrift gevraagd is, zodat beide partijen minstens gehoord worden.

Bovendien, aldus **de leden die de producenten, de distributeurs en de middenstand vertegenwoordigen**, lijken deze termijnen (4 maanden of totaal 8 maanden) onnodig lang voor een per definitie tijdelijke en herstelbare schuld. Wederom mag de impact op de cashflow van ondernemingen niet onderschat worden.

2.8 Over de saneringsmandataris in hoofdstuk 4

2.8.1 Dekking van de kosten van de saneringsmandataris

Hoofdstuk 4 bevat geen enkele bepaling waarin wordt aangegeven wie de kosten van de saneringsmandataris op zich moet nemen. Dit zou, minstens in de memorie van toelichting, verduidelijkt moeten worden.

2.8.2 Het begrip legitimiteit

In verschillende bepalingen van hoofdstuk 4 wordt verwezen naar het begrip legitimiteit. **De leden die de middenstand vertegenwoordigen** vrezen dat dit begrip te vaag is. Het feit dat in de MvT 'conjunctuur' als voorbeeld wordt gegeven, maakt dit een catch all begrip.

2.8.3 Beperkte controle door de saneringsmandataris op de nakoming door de schuldenaar van zijn verbintenissen

In art. XIX.47 van hoofdstuk 4 wordt aangegeven dat de saneringsmandataris belast is met een "beperkte controle" op de nakoming door de schuldenaar van zijn verbintenissen. De memorie van toelichting is al niet duidelijker. Daar is sprake van "marginale controle". De brc Verbruik maakt uit het antwoord van het kabinet op dat deze begrippen in de memorie van toelichting zullen worden verduidelijkt.

Voor de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen, mag de saneringsmandataris alleszins niet bestempeld worden als "controleur". Volgens hen is dit moeilijk "verenigbaar" met de functie van bijstand aan de schuldenaar die hem is toegewezen. Bovendien is een dergelijke controle moeilijk denkbaar in het geval van een sanering via minnelijk akkoord, aangezien de procedure eindigt met de beslissing van de rechter dat alle akkoorden zijn goedgekeurd. De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen onderstrepen bovendien, dat de controle door de saneringsmandataris op de uitvoering van de akkoorden en het plan idealiter de uitzondering moet blijven om de procedure zo goedkoop (en eenvoudig) mogelijk te houden. De schuldenaar die de saneringsmandataris heeft belast met de uitvoering van de minnelijke akkoorden of het saneringsplan, moet deze delegatie te allen tijde kunnen beëindigen. Aangezien het gaat om **consumenten in moeilijkheden, van wie gevreesd wordt dat zij (om verschillende redenen) moeite hebben om hun verbintenissen na te komen**, dringen zij er bovendien sterk op aan dat de opstellers van het voorontwerp van wet een evenwichtige oplossing voorstellen. Een dergelijke oplossing moet ervoor zorgen dat de meest kwetsbare consumenten kunnen genieten van een kwaliteitsvolle opvolging, zonder de kosten te verhogen.

De leden die de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen, maken zich zorgen over de mogelijke gevolgen die een dergelijke "beperkte" of "marginale" controle door de saneringsmandataris zou kunnen hebben voor de bedrijven. Ze vrezen dat het uiteindelijk aan de bedrijven zelf zal zijn om te zorgen voor een goede controle op de naleving van de verbintenissen door de schuldenaar en, als dat niet lukt, om gerechtelijke stappen te ondernemen (wat voor hen verre van gemakkelijk is, zowel qua tijd als qua kosten).

Bovendien heeft de saneringsmandataris, ondanks zijn beperkte controlebevoegdheid, de mogelijkheid om herroeping te vragen als hij vaststelt dat de akkoorden of het saneringsplan niet worden nageleefd. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** zijn van mening dat de saneringsmandataris in geen geval gemachtigd mag zijn om herroeping (van het plan) te vragen. Alleen een schuldeiser mag dit doen.

2.8.4 Einde van de opdracht van de saneringsmandataris in art. XIX.50

De brc Verbruik vestigt de aandacht van de wetgever op het feit dat art. XIX.50, §1, punt 1° van hoofdstuk 4 verwijst naar het art. XIX.44, §4. Deze §4 bestaat echter niet.

2.8.5 Kosten en erelonen van de saneringsmandataris in art. XIX.51

Het art. XIX.51 van hoofdstuk 4 gaat over de kosten en erelonen van de saneringsmandataris. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** hebben opgemerkt dat het voorontwerp van wet vaag blijft over deze belangrijke kwestie en dat art. XIX.51 enkel stelt dat de kosten en erelonen van de mandataris door de Koning worden vastgesteld, maar tegelijkertijd geeft de memorie van toelichting geen orde van grootte voor deze kosten. Er wordt niet gespecificeerd wie de procedurekosten moet dragen (hoewel verondersteld wordt dat dit de schuldenaar zal zijn), noch of deze bij voorrang voor elke andere schuldeiser moeten worden betaald.

Het voorontwerp van wet lijkt te bepalen dat de procedurekosten op forfaitaire basis kunnen worden vastgesteld, op voorwaarde dat deze: a) worden vastgesteld op basis van nauwkeurige en gedetailleerde criteria (om buitensporige verschillen in de kostenstaten en honoraria tussen saneringsmandatarissen te voorkomen, zoals soms het geval is bij collectieve schuldenregelingen); (b) gekoppeld zijn aan een totaalbedrag dat per dossier niet mag worden overschreden; en (c) jaarlijks worden herzien door de rechter (taxatie) bij het einde van de opdracht van de mandataris of in geval van opvolging van het plan en/of minnelijke akkoorden.

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen, hebben kennisgenomen van het antwoord van het kabinet en roepen daarom op om de kosten volledig transparant te maken en gematigd te houden, zodat consumenten die een schuldsaneringsprocedure willen starten niet onnodig worden afgeremd. Het is namelijk van groot belang dat het geld dat schuldenaren kunnen vrijmaken zoveel mogelijk wordt gebruikt om hun schulden af te lossen. Een van de grootste problemen voor mensen met schulden is dat een groot deel van wat ze met veel moeite afbetalen naar de tussenpersonen gaat en naar hun schuldeisers. Daarnaast pleiten ze voor de invoering van een mechanisme om de kosten en honoraria te dekken voor schuldenaren met een laag inkomen die (alleen) in aanmerking komen voor de procedure en voor wie de kosten van deze procedure de kansen op een succesvolle sanering in gevaar zouden brengen. Zo zouden voor schuldenaars met een inkomen lager dan het bedrag dat niet in beslag kan worden genomen, de kosten en erelonen van de saneringsmandataris ten laste kunnen worden gelegd van de FOD Economie (naar analogie met de kosten en erelonen van de schuldbemiddelaar), op basis van een gemotiveerde beslissing van de rechter, die zowel moet vaststellen dat het

inkomen van de schuldenaar lager is dan het bedrag dat in beslag kan worden genomen EN dat de kosten van de procedure een belemmering vormen voor het welslagen ervan, gezien het lage inkomen van de schuldenaar.

2.9 Over de minnelijke sanering in art. XIX.54 en XIX.58, §2

Art. XIX.54, voorziet in §1 in de mogelijkheid voor de schuldenaar om een of meerdere minnelijke akkoorden te sluiten met schuldeisers. In §2 staat: *“Indien een minnelijk akkoord bereikt wordt, homologeert de rechtbank dit akkoord, oordelend op tegensprekelijk verzoekschrift van de schuldenaar of van zijn saneringsmandataris, en verklaart het uitvoerbaar.”*. Volgens **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** zouden de gehomologeerde akkoorden alleen uitvoerbaar mogen worden verklaard als de saneringsmandataris van tevoren de wettelijkheid van alle aspecten van de schuldvorderingen heeft gecontroleerd.

Art. 58, §2 voorziet, indien er bij de onderhandelingen geen akkoord wordt bereikt, in de mogelijkheid voor de rechter om, op verzoekschrift van de schuldenaar of van de saneringsmandataris, gematigde voorwaarden en gematigd uitstel toe te staan zoals bedoeld in artikel 5.201 van het Burgerlijk Wetboek. In dat opzicht vragen **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** zich het volgende af. Wil de verwijzing naar artikel 5.201 van het Burgerlijk Wetboek zeggen dat de rechter alleen dergelijk uitstel kan toestaan voor schulden die nog niet het voorwerp vormden van uitspraken? En als van die mogelijkheid gebruik wordt gemaakt door de schuldenaar, zou ze dan nog steeds deel uitmaken van de saneringsprocedure of er buiten vallen, aangezien ze zou eindigen wanneer wordt vastgesteld dat er geen akkoord werd bereikt tijdens de onderhandelingen?

In elk geval vinden de **leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** dat hier de mogelijkheid ontbreekt voor de rechter om, bij mislukte onderhandelingen, de onrechtmatige weigering van een redelijk minnelijke-schikkingsvoorstel door een schuldeiser kan ‘overrulen’, terwijl dit **essentieel** is om de procedure te doen slagen.

Artikel XIX.60 en XIX .61 voorzien in een omgekeerd systeem van aangifte / betwisting van schuldvorderingen dat de zaken zou moeten vereenvoudigen. Bij het lezen van die artikelen zijn het de schuldenaar en de saneringsmandataris die, in het voorstel van saneringsplan, het niet-betwiste bedrag van de schuldvordering vastleggen. Als de schuldeiser het niet eens is met de mandataris/schuldenaar, moet hij dat door middel van een tegensprekelijk verzoekschrift melden in het register en rechtvaardigen. Als de schuldeiser akkoord gaat, moet er niets worden gedaan. In plaats van de zaken te vereenvoudigen riskeert die omkering van rollen veel discussies tussen de betrokken partijen te veroorzaken.

Daarom stellen **de leden die de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen** voor om aan artikel XIX.61 § 3, tweede lid het volgende toe te voegen: *“De rechtbank kan op elk ogenblik, in geval van volstreekte noodzakelijkheid en op eenzijdig verzoekschrift van de schuldenaar, van de saneringsmandataris of van een schuldeiser, de beslissing tot voorlopige vaststelling van het bedrag of de hoedanigheid van de schuldvordering wijzigen op basis van nieuwe elementen. Hij kan dat ook op elk ogenblik op verzoek van een schuldeiser die niet in kennis is gesteld van het bedrag van zijn schuldvordering met inachtneming van artikel XIX.60.”*

Art. XIX.67 bepaalt dat aan elke schuldeiser in principe moet worden gegarandeerd dat hij wordt terugbetaald ten bedrage van minstens 80% van het bedrag van zijn schuldvordering. De tekst van het ontwerp voorziet echter niet in een specifieke bescherming voor schuldeisers met voorrechten. Een meerderheid van de stemmen volstaat dus om een (collectief) saneringsplan aan te nemen, zonder verdere vereiste.

In de gerechtelijke reorganisatieprocedure (die als basis diende voor deze nieuwe saneringsprocedure) bestaat er, in geval van een procedure van gerechtelijke reorganisatie door collectief akkoord, een specifieke bescherming voor “buitengewone schuldeisers in de opschorting”, vastgelegd in artikel 74 van het Wetboek van economisch recht. Waarom werd dat beschermingsmechanisme niet behouden in de saneringsprocedure in dit ontwerp? Volgens **de leden die de organisaties van de productie en distributie vertegenwoordigen**, dreigt het risico dat zelfs op een door een hypotheek gewaarborgd krediet 20% van de hoofdsom wordt kwijtgescholden, tot gevolg te hebben dat kredietgevers strenger zullen worden bij het verlenen van een hypothecair krediet.

Voor **de leden die de productie-, distributie- en middenstandorganisaties vertegenwoordigen** moet er bovendien echter worden vermeden dat een nieuwe procedure de invorderingspositie van kmo's verzwakt (in vergelijking met schulden Belgische staat (fiscale schulden of sociale zekerheid) of met die van de banken of energieleveranciers). Voorts mag er niet uit het oog worden verloren dat de meeste ondernemingen kmo's zijn die niet beschikken over grote financiële reserves of grote winstmarges. Door op die manier (plafond van 80%) afbreuk te doen aan de rechten van de schuldeisers, is er een zeer sterke impact op de kmo's en derhalve op de economie.

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen, menen dat in de bepalingen over het saneringsplan een bepaling moet worden hernomen die vergelijkbaar is met artikel 1675/10 §3bis van het Gerechtelijk Wetboek opdat de FOD Financiën, de instanties die belast zijn met het innen van de bijdragen voor de sociale

zekerheid, de instanties die de sociale uitkeringen toekennen en de sociale verzekeringsfondsen verminderingen van 20% kunnen aanvaarden. De smoezen die werden gebruikt in het kader van de collectieve schuldenregeling wat betreft de wettelijke mogelijkheid voor die 'overheids-' of administratieve autoriteiten om schulden kwijt te schelden, mogen niet worden herhaald in het kader van deze nieuwe procedure.

Art. XIX.70 betreft de kennisgeving die de griffier moet meedelen aan de schuldenaar en aan de schuldeisers zodra het plan in het register is neergelegd.

De leden die de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen, menen dat de voorgeschreven termijn erg kort is, waardoor de schuldeiser heel weinig tijd heeft om het plan te analyseren, wat voor hem serieuze gevolgen kan hebben.

Artikel XIX.73 gaat over de goedkeuring van het plan door de schuldeisers middels een stemming, waarvan de details worden besproken in dit artikel. **Voor de leden die de consumenten vertegenwoordigen**, zorgt dit artikel voor interpretatieproblemen (met name wat betreft de schuldeisers die mogen deelnemen aan de stemming). Het is wenselijk om voorbeelden op te nemen in de memorie van toelichting ter illustratie van de verschillende hypothetische situaties. Er moet ook worden verduidelijkt wat er precies moet worden verstaan onder het begrip van "schuldeisers die wel of niet door het plan worden getroffen".

Art. XIX.77, §§2 en 3 gaan over de schuldvorderingen die zijn ontstaan vóór het vonnis van opening van de saneringsprocedure. **De leden die de middenstand vertegenwoordigen** stellen zich hier vragen bij en willen verduidelijkingen over wat er gebeurt met de schuldvorderingen die ontstaan na het vonnis van opening van de saneringsprocedure, aangezien er geen enkele vermelding is van die nieuwe schulden terwijl de schuldenaar zijn financiële zelfstandigheid behoudt tijdens de volledige duur van het plan, zonder dat enige publiciteit van de procedure is voorzien ter bescherming van 'toekomstige' schuldeisers. Voor **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** is §1 van dit artikel niet erg leesbaar. Ze willen dat er een voorbeeld wordt gegeven van elke hypothetische situatie in de memorie van toelichting. Volgens hen gaan de auteurs van het ontwerp uit van het principe dat alle schuldvorderingen van dezelfde aard op dezelfde manier en volgens dezelfde voorwaarden zullen worden behandeld. Dat zal echter niet per se het geval zijn, want vanwege redenen die te maken hebben met de menselijke waardigheid kan het plan er bijvoorbeeld in voorzien energieschulden 100% terug te betalen (om een onderbreking te vermijden) en slechts 80% van de ziekenhuisschulden terug te betalen terwijl dat schulden 'van dezelfde aard' zijn (gewone schuldvorderingen).

Art. XIX.78 gaat over de mogelijkheid voor de schuldeiser om de herroeping van het saneringsplan te vorderen.

Het voorontwerp van wet bepaalt dat dit verloopt middels de indiening van een tegensprekelijk verzoekschrift. **De leden die de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen**, menen dat deze manier van werken erg zwaar is voor de schuldeiser (aangezien dit niet gebeurt via het platform 'JustRestart.be' en de indiening van een procedurehandeling vereist) terwijl het voorontwerp tegelijkertijd de opdracht geeft aan de saneringsmandataris om te waken over de naleving van het plan en zich tot de rechtbank te richten in geval van problemen (art. XIX. 47).

Daarom willen ze dat art. XIX. 78 als volgt wordt aangepast: *"Elke schuldeiser kan ofwel betekenen in het register dat het saneringsplan wat hem betreft niet werd uitgevoerd en de saneringsmandataris zal de redenen daarachter controleren en naargelang het geval beslissen om artikel XIX. 47 toe te passen, ofwel de herroeping van het saneringsplan vorderen wanneer het niet wordt uitgevoerd, middels tegensprekelijk verzoekschrift gericht tegen de schuldenaar en zijn saneringsmandataris. Als minstens twee schuldeisers in het register hebben betekend dat het plan niet werd uitgevoerd, moet de saneringsmandataris artikel XIX. 47 toepassen."* De rest van het artikel kan worden behouden.

2.10 Over het register

Meerdere artikelen van het voorontwerp van wet vermelden het CSR-register JustRestart (zonder het uitdrukkelijk te vernoemen). Artikel I.22, 6° van het WER definieert het als de geïnformatiseerde gegevensbank bedoeld in artikel 1675/20 van het Gerechtelijk Wetboek die het beheer, de follow-up en de behandeling van saneringsprocedures en procedures voor collectieve schuldenregeling mogelijk maakt.

Voor zover de **leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** weten, werd die gegevensbank nog steeds niet geïmplementeerd. Het gaat echter om een tool die de formaliteiten moet vereenvoudigen en het verloop van de procedure moet versnellen. Het zou dus wenselijk zijn dat dit register, enerzijds zo snel mogelijk operationeel is opdat de saneringsprocedure een kans op slagen heeft, en anderzijds dat er een tijdsplanning wordt verkregen opdat het register operationeel is wanneer het aangenomen voorontwerp van wet in werking treedt.

3 Opmerkingen over de wijzigingen die zijn aangebracht aan het Gerechtelijk Wetboek inzake de collectieve schuldenregeling.

3.1 Over de voorwaarden om toegelaten te worden tot de CSR in art. 1675/2 van het Gerechtelijk Wetboek zoals vermeld in art. 7

Art. 1675/2, derde lid, gaat over de duur van de termijn gedurende dewelke iemand geen CSR meer mag indienen na een herroeping. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** zijn tevreden dat het voorontwerp van wet een onderscheid maakt, wat betreft de duur van de sanctie, tussen de oorzaken van de herroeping en de 'softe' herroeping (opnieuw) invoert naast de 'harde' herroeping. De termijnen gedurende dewelke iemand geen nieuwe CSR meer mag indienen blijven echter lang in de twee gevallen. Verder menen ze dat de herroeping van de procedure op zich al een zeer zware sanctie is, omdat de persoon in schuldbemiddeling zo alle voordelen van de procedure verliest.

Het nieuwe artikel 1675/2 stelt voor om de term "natuurlijke persoon" te vervangen door "consument". **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** maken dezelfde opmerkingen als die in punt 2.1. over het begrip 'consument'.

3.2 Over de duur van het regelingsplan in art. 1675/10 §6 zoals vermeld in art. 17

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen verheugen zich erover dat de wetgever de duur van de procedure wil verkorten met het oog op een grotere bescherming van de menselijke waardigheid van de persoon met overmatige schuldenlast. Voor hen mag de duur echter nooit langer zijn dan drie maanden, zoals aanbevolen in de EU-richtlijn 2019/1023 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende preventieve herstructureringsstelsels, betreffende kwijtschelding van schuld en beroepsverboden, en betreffende maatregelen ter verhoging van de efficiëntie van procedures inzake herstructurering, insolventie en kwijtschelding van schuld, waarvan de argumenten kunnen worden overgenomen bij de collectieve regeling van schulden. Ze zijn van mening dat, als de duur van 5 jaar wordt behouden, er moet worden vastgelegd dat die termijn aanvangt op de datum van de beslissing van toelaatbaarheid, of dat de rechter ten minste kan beslissen dat de termijn van 5 jaar terugwerkende kracht heeft tot aan de beslissing van toelaatbaarheid naargelang de omstandigheden van het dossier (als er bijvoorbeeld al inhoudingen hebben plaatsgevonden tijdens de volledige voorbereiding van het plan of als een onroerend goed werd verkocht vóór het plan).

3.3 Over de schuldkwijtschelding in art. 1675/11 zoals vermeld in art. 19

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen, hebben hier vragen bij. Waarom kan het ontwerp van regelingsplan niet voorzien in de kwijtschelding van onderhoudsschulden? Op dit moment gaat het om schulden waarvan de kwijtschelding niet kan worden opgelegd aan de schuldeiser (via een gerechtelijke regeling), maar niets verhindert de schuldeiser ervan in te stemmen met een minnelijke kwijtschelding van achterstallige onderhoudsuitkeringen opgenomen in het plan. In feite is het overigens niet uitzonderlijk dat een onderhoudsschuldeiser aanvaardt om vrijwillig af te zien van een deel van de achterstallige schulden opgenomen in het plan.

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen verzoeken om in het voorontwerp van wet aan te geven dat een schuldkwijtschelding van de achterstallige onderhoudsuitkeringen kan worden opgenomen in het ontwerp van plan, maar dat in geval van bezwaar, de rechter geen plan kan opleggen waarin een dergelijke vermindering is vastgelegd. Hetzelfde zou gelden voor de schulden die bestaan uit vergoedingen toegekend voor het herstel van een lichamelijk letsel en de schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van het faillissement (relatief zeldzame situatie).

3.4 Over de voorbereidende fase en bezwaren in art. 1675/12 zoals vermeld in art. 20

In dit stadium vermeldt het voorontwerp van wet geen mogelijkheid tot een proces-verbaal van afwezigheid van akkoord. Het is echter belangrijk om de bemiddelaar de mogelijkheid te geven snel een dergelijk proces-verbaal neer te leggen wanneer hij vaststelt dat er geen plan mogelijk is omdat de schuldenaar niet over onvoldoende middelen beschikt. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** wensen dus dat een paragraaf *1bis* wordt toegevoegd aan artikel 1675/12, luidende: *“wanneer er geen aanzuiveringsregeling mogelijk blijkt vanwege de ontoereikende middelen van de verzoeker, legt de schuldbemiddelaar een proces-verbaal van afwezigheid van akkoord neer, dat met alle partijen wordt gedeeld. Het proces-verbaal vermeldt de redenen voor die situatie, alsook een voorstel voor een volledige kwijtschelding van schulden en elke geschikte maatregel die daartoe moet worden genomen.”*

Dat legt bovendien de link met het nieuwe artikel 1675/13*bis* dat verwijst naar een proces-verbaal dat wordt opgesteld door de schuldbemiddelaar maar waarvan elders in de wetgeving geen spoor te vinden is...

3.5 Over het plan opgelegd door de rechter in art. 1675/13 zoals vermeld in art. 21

Over het algemeen is er in de overgang tussen artikel 1675/12 (aanzuiveringsplan van de bemiddelaar en aanvaarding of bezwaar door de partijen) en 1675/13 (gerechtelijke regeling opgelegd door de rechter) een gebrek aan nauwkeurigheid en duidelijkheid, met name in de hypothese waar het aanzuiveringsplan het voorwerp vormde van een akkoord van alle partijen). **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** menen dat de rechter in die situatie het plan moet opleggen dat werd voorbereid door de bemiddelaar, tenzij dit plan een inbreuk vormt op de menselijke waardigheid van de persoon voor wie wordt bemiddeld of op de openbare orde (bijvoorbeeld: bemiddelingsgeld dat niet overeenstemt met de grenzen opgelegd door de wet of te laag is etc.). Om de bepalingen te begrijpen moet men de memorie van toelichting raadplegen, wat een bron van onbegrip en rechtsonzekerheid kan vormen.

3.6 Over de wijzigingen aangebracht aan art. 1675/7, 1675/10, 1675/11, 1675/13 en 1675/14 van het Gerechtelijk Wetboek zoals vermeld in respectievelijk art. 11, 17, 19, 21 en 26

In de huidige stand van zaken kan het onroerend goed van een schuldenaar worden verkocht in verschillende hypothetische situaties:

- op basis van artikel 1675/7, § 3 Ger.W., die de schuldenaar toelaat om, buiten elke minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling, de rechter te vragen om toestemming om af te wijken van het verbod op het stellen van enige daden die een normaal vermogensbeheer te buiten gaan;
- in het kader van de minnelijke aanzuiveringsregeling gebaseerd op artikel 1675/10 Ger.W.;
- in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling gebaseerd op artikel 1675/13, § 1, Ger.W., dat bepaalt dat alle goederen die voor beslag in aanmerking komen, te gelde worden gemaakt op initiatief van de schuldbemiddelaar, op vraag van de schuldenaar.

Tijdens de voorafgaande fase en in het kader van de minnelijke aanzuiveringsregeling gaat het om een *vrijwillige verkoop* waarvoor de schuldenaar zijn akkoord moet geven. In dat geval is het de schuldenaar die optreedt als verzoeker en het proces-verbaal van toewijzing ondertekent.

De verkoop die gebeurt in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met gedeeltelijke of volledige kwijtschelding van schulden uit hoofde van artikel 1675/13 Ger.W. is daarentegen een *gedwongen verkoop*. De verkoop van het vermogen van de schuldenaar gebeurt op initiatief van de schuldbemiddelaar en de medewerking van de schuldenaar is niet vereist.

Een van de sterke punten van de beoogde hervorming is de afschaffing van het onderscheid tussen de “minnelijke aanzuiveringsregeling” en de “gerechtelijke aanzuiveringsregeling”.

Vanwege die afschaffing bepaalt het nieuwe artikel 1675/11 Ger.W., dat de gedeeltelijke of volledige kwijtschelding van schulden behandelt, voortaan het volgende: *“Om het in artikel 1675/3, lid 2 bedoelde doel te bewerkstelligen en op verzoek van de schuldenaar, kan het ontwerp van aanzuiveringsregeling voorzien in de kwijtschelding van schulden, zelfs van kapitaal, onder de volgende voorwaarden: alle goederen die voor beslag in aanmerking komen, worden te gelde gemaakt op initiatief van de schuldbemiddelaar (...).”*

De leden die de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen, wijzen erop dat artikel 1675/7 slechts gedeeltelijk werd gewijzigd. Meer bepaald werden alleen het vijfde lid van § 2 alsook § 4 gewijzigd. § 2 wordt behouden en bepaalt dus nog steeds: *“Alle middelen van tenuitvoerlegging die strekken tot betaling van een geldsom worden geschorst. Hetzelfde geldt voor de beslagen die vóór de beschikking van toelaatbaarheid gelegd werden. Deze laatste behouden evenwel hun bewarend karakter.*

Echter, indien de dag van de gedwongen verkoop van de in beslag genomen roerende goederen reeds vóór de beschikking van toelaatbaarheid was bepaald en door aanplakking bekendgemaakt, geschiedt deze verkoop voor rekening van de boedel. Indien het belang van de boedel zulks vereist, kan de arbeidsrechtbank, op verzoek van de schuldenaar of de schuldbemiddelaar die handelt in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling en na oproeping van de ingeschreven hypothecaire, bevoorrechte schuldeisers en de beslagleggende schuldeiser, ten minste acht dagen voor de zitting bij gerechtsbrief, uitstel of afstel van de verkoop toestaan. De schuldenaar of de schuldbemiddelaar dient de notaris belast met de verkoop van het goed schriftelijk te informeren van zijn verzoek tot uitstel of afstel.”

Ze wijzen erop dat hetzelfde geldt voor wat betreft artikel 1675/14bis Ger.W., waarvan § 1 werd gewijzigd maar § 2 niet. Daarin staat nog steeds: *“Wanneer onroerende goederen in mede-eigendom toebehoren aan de schuldenaar en aan andere personen, dan kan de arbeidsrechtbank, op verzoek van de schuldenaar of de schuldbemiddelaar handelend in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling, de verkoop van de onverdeelde onroerende goederen bevelen. De ingeschreven hypothecaire of bevoorrechte schuldeisers, de schuldeisers die een bevel of een beslagexploot hebben doen overschrijven, alsook de andere mede-eigenaars dienen ten minste acht dagen voor de zitting bij gerechtsbrief bij de machtigingsprocedure te worden opgeroepen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de schuldenaar in geval van gerechtelijke aanzuiveringsprocedure. In dat geval geschiedt de verkoop op verzoek van de schuldbemiddelaar alleen.*

In geval van akkoord van alle mede-eigenaars aangaande de verkoop van het onverdeeld onroerend goed, kan de arbeidsrechtbank de verkoop machtigen, op gezamenlijk verzoek van de schuldenaar of de schuldbemiddelaar handelend in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling en de andere mede-eigenaars, nadat de ingeschreven hypothecaire of bevoorrechte schuldeisers evenals de schuldeisers die een bevel of beslagexploot hebben doen overschrijven, ten minste acht dagen voor de zitting bij gerechtsbrief tot de machtigingsprocedure werden opgeroepen. Hetzelfde geldt ten aanzien van de schuldenaar in geval van gerechtelijke aanzuiveringsregeling.”

Ze wijzen er ook op dat het Gerechtelijk Wetboek op bepaalde plaatsen het optreden blijft vermelden van de *“schuldbemiddelaar handelend in het kader van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling”*.

Naast hun bezorgdheid om de formele samenhang van tekst van het voorontwerp van wet, wijzen **de leden die de productie, distributie en middenstand vertegenwoordigen** de wetgever ook op de cruciale behoefte aan samenhang op praktisch niveau.

Ze vragen om de bovenbedoelde bepalingen zodanig aan te passen dat het uitdrukkelijk en ondubbelzinnig duidelijk is op wiens verzoek het vermogen van de schuldenaar in deze specifieke gevallen te gelde wordt gemaakt, zodat duidelijk kan worden bepaald wie van de schuldenaar of van de schuldbemiddelaar in elk geval bij de ondertekening van de akte moet verschijnen, en dit met het oog op de afschaffing van het onderscheid tussen de minnelijke aanzuiveringsregeling en de gerechtelijke aanzuiveringsregeling.

3.7 Over de verdeling van de rekening van de bemiddeling in geval van herroeping en/of verzaking in art. 1675/15 zoals vermeld in artikel 29

De kwestie van de verdeling van de rekening van de bemiddeling in geval van een vroegtijdige beëindiging van de procedure heeft aanleiding gegeven tot talrijke arresten van het Hof van Cassatie. Om te vermijden dat §2 van artikel 1675/15 en §4 van artikel 1675/15bis nog vatbaar zijn voor interpretatie, wensen **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen** dat het artikel als volgt wordt aangevuld: *"[...] die moeten verdeeld tussen alle schuldeisers van de schuldenaar, ongeacht of ze hebben deelgenomen aan de procedure, met inachtnaam van het gelijkheidsbeginsel alsook de wettige redenen van voorrang."*